

ผลการประเมินความเสี่ยง การดำเนินงานยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยด้วยยา เพื่อลดการตายมารดา

การประเมินความเสี่ยงของปัญหาการการตายของมารดาไทย กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและคำอธิบายของโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง ความรุนแรงและผลกระทบของความเสี่ยงจะเกิดขึ้น เพื่อวิเคราะห์ระดับความเสี่ยง จัดลำดับ และกำหนดมาตรการจัดการความเสี่ยง เป็นดังนี้

โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง

ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง กำหนดไว้ 5 ระดับ ดังนี้

โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย	ระดับ
สูงมาก	มีโอกาสเกิดได้กับคนส่วนใหญ่ และตลอดเวลา	5
สูง	มีโอกาสเกิดได้กับคนส่วนใหญ่ นานๆ ครั้ง	4
ปานกลาง	มีโอกาสเกิดได้กับคนบางกลุ่ม บ่อยครั้ง	3
น้อย	มีโอกาสเกิดได้กับคนบางกลุ่ม นานๆ ครั้ง	2
น้อยมาก	มีโอกาสเกิดได้น้อยกับคนทุกกลุ่ม	1

ความรุนแรงและผลกระทบ

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ กำหนดไว้ 5 ระดับ ดังนี้

1. ผลกระทบต่อการดำเนินงาน

ผลกระทบ	คำอธิบาย	ระดับ
สูงมาก	มีผลกระทบต่อกระบวนการและการดำเนินงานรุนแรงมาก	5
สูง	มีผลกระทบต่อกระบวนการและการดำเนินงานรุนแรง	4
ปานกลาง	มีการชะงักงันอย่างมีนัยสำคัญของกระบวนการและการดำเนินงาน	3
น้อย	มีผลกระทบเล็กน้อยต่อกระบวนการและการดำเนินงาน	2
น้อยมาก	ไม่มีการชะงักงันของกระบวนการและการดำเนินงาน	1

2. ผลกระทบต่อผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลกระทบ	คำอธิบาย	ระดับ
สูงมาก	ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่พอใจในบริการ และ/หรือมีการร้องเรียนการดำเนินงาน	5
สูง	ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่พอใจและไม่กลับมาใช้บริการซ้ำอีกเลย	4
ปานกลาง	ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แสดงความคิดเห็นเชิงลบต่อบริการ	3
น้อย	ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่เข้าใจและพึงพอใจในการให้บริการ	2
น้อยมาก	ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ได้รับบริการ/อำนวยความสะดวกภายใน	1

ระดับความเสี่ยง

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ} \times \text{ผลกระทบของเหตุการณ์}$$

โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ				
	1	2	3	4	5
5	5	10	15	20	25
4	4	8	12	16	20
3	3	6	9	12	15
2	2	4	6	8	10
1	1	2	3	4	5

เมื่อนำโอกาสในการเกิดเหตุต่างๆ (หรือความเสี่ยง) คูณด้วยผลกระทบของเหตุการณ์ (หรือความเสี่ยง) จะได้คะแนนอยู่ระหว่าง 1 – 25 คะแนน ความเสี่ยงที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ความเสี่ยงที่ควรพิจารณาหามาตรการจัดการแก้ไขก่อนด้วยกลยุทธ์จัดการความเสี่ยง 4 T ได้แก่

- Terminate เป็นการหยุด/ยกเลิกกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง มักใช้ในกรณีที่ความเสี่ยงมีความรุนแรงสูง ไม่สามารถหาวิธีลด/จัดการให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
- Transfer เป็นการถ่ายโอนความเสี่ยงทั้งหมดหรือบางส่วนไปยังบุคคล/หน่วยงานภายนอกองค์กร ให้ช่วยแบกรับความเสี่ยงแทน เช่น ถ่ายโอนภารกิจให้ศูนย์อำนวยการ/กระทรวงอื่น/เอกชน
- Treat เป็นการ จัดหา มาตรการ การจัดการ เพื่อลดโอกาสเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เช่น การเตรียมแผนฉุกเฉิน
- Take เป็นการยอมรับความเสี่ยงที่มีอยู่โดยไม่ดำเนินการใดๆ มักใช้กับความเสี่ยงที่ต้นทุนของมาตรการจัดการสูง ไม่คุ้มกับประโยชน์ที่ได้รับ

ระดับความเสี่ยงแบ่งเป็น 4 ระดับ มีเกณฑ์การแบ่งดังนี้

ระดับความเสี่ยงโดยรวม	ระดับคะแนน	ความหมาย
ต่ำ	1 – 2 (สีเขียว)	ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการควบคุมความเสี่ยง ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่มเติม
ปานกลาง	3 – 6 (สีเหลือง)	ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยต้องมีการควบคุมเพื่อป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไปยังระดับที่ยอมรับไม่ได้
สูง	7 – 12 (สีส้ม)	ระดับความเสี่ยงที่ไม่สามารถยอมรับได้ โดยต้องมีการจัดการความเสี่ยง เพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ต่อไป
สูงมาก	13 – 25 (สีแดง)	ระดับความเสี่ยงที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยง เพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทันที

ดังนั้น ความเสี่ยงสำคัญที่ควรได้รับการจัดการ 3 อันดับแรก และการจัดการแก้ไขปัญหาที่ใช้ เป็นดังนี้

ลำดับ	ความเสี่ยงที่ควรได้รับการแก้ไข	การจัดการแก้ไขปัญหา
1	หน่วยบริการยุติการตั้งครรภ์หยุดให้บริการชั่วคราวในช่วงการระบาดของโรคโควิด -19	เร่งพัฒนาระบบบริการยุติการตั้งครรภ์ด้วยยาผ่านระบบโทรเวชกรรม (Telemedicine) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้บริการยุติการตั้งครรภ์ช่วงวิกฤตที่ไม่สามารถเดินทางไปรับบริการได้ Telemedicine เป็นการนำเอาเทคโนโลยีการดูแลรักษาทางไกลที่ช่วยให้ผู้รับบริการและบุคลากรทางการแพทย์ลดความเสี่ยงต่าง ๆ โดยการปรึกษาออนไลน์ก่อนและภายหลังการใช้ยาในผู้หญิงที่ต้องการยุติการตั้งครรภ์ที่มีอายุครรภ์ต่ำกว่า 12 สัปดาห์ที่มีผลตรวจอัลตราซาวด์ยืนยัน
2	ไม่มีงบประมาณในการจัดอบรม เรื่อง หลักระบวนวัตกรรมที่ปลอดภัย แก่บุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน	พัฒนาหลักสูตรออนไลน์ เรื่อง นวัตกรรมการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย เพื่อให้แพทย์และพยาบาลวิชาชีพอบรมผ่านช่องทางออนไลน์ และสามารถจัดบริการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยด้วยการใช้กระบอกดูดสุญญากาศ (Manual Vacuum Aspiration: MVA) และการใช้ยายุติการตั้งครรภ์ ตลอดจนสามารถจัดบริการคุมกำเนิด ภายหลังยุติการตั้งครรภ์แก่ผู้รับบริการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
3	หน่วยบริการ อาจจะขาดยายุติการตั้งครรภ์	เปิดช่องทางการนำเข้ายายุติการตั้งครรภ์ที่หลากหลายมากขึ้นไม่ผูกขาดเพียงแหล่งเดียว
